

Kannanotto: Häätöjen kasvu pysäytettävä yhteisvoimin

Häätöjen määrä jatkaa kasvuaan tuoreen Ympäristöministeriön tilaaman raportin mukaan. Häätöjen kasvu on erittäin huolestuttavaa ja osa yhteiskunnallista kehitystä, jossa asumiseen liittyvä epävarmuus ja eriarvoisuus voimistuvat. Raportin uudet tiedot vahvistavat tätä kuvaa ja antavat selkeän viestin ennaltaehkäisevään työhön panostamisen tärkeydestä.

Häätöjen määrä kääntyi kasvuun vuonna 2022, ja vireille tulleiden häätöjen määrä kasvoi vuoteen 2024 mennessä yli kolmannekselle. Vuonna 2024 lähes 5 000 häätöä toteutui.

Häädöt, ja niihin liittyvät negatiiviset seuraukset, kohdistuvat voimakkaasti nuorille matalasti koulutetuille miehille. Moni menettää asuntonsa jo alle vuoden asumisen jälkeen ja asumisen kesto on sitä lyhyempi, mitä nuorempi häädön saanut henkilö on.

Häätöjen kohteeksi joutuvien tulot ovat hyvin matalat: keskimäärin 680 euroa kuussa. Häädöt kytkeytyvät vahvasti vuokravelkoihin ja velkaantumiseen. Häädetyistä 85 prosentilla on ulosottovelkaa häädön toteutuessa ja velkojen mediaani häädön jälkeen on yli 9000 euroa.

Häätöjen yhteys asunnottomuuteen on selkeä. Raportin mukaan pelkästään vireille tullut häätö aiheuttaa pitkäaikaisia ongelmia vakituisen asunnon löytämiseen vähintään joka kuudennelle häädön saaneelle. Kolmenkin vuoden jälkeen 15 prosenttia häädetyistä on tilastoissa edelleen asuntoväestön ulkopuolella, eli asunnottomana, vankilassa tai muuttanut ulkomaille.

Häätöjen ennaltaehkäisyssä onnistuminen on keskeinen tekijä, jotta hallituksen asettamassa tavoitteessa poistaa pitkäaikaisasunnottomuus vuoteen 2027 mennessä voidaan onnistua.

Y-Säätiö

Maistraatinportti 1
00240 Helsinki
Y-tunnus 0623680-7
ysaatio.fi

Yleishyödylliset vuokranantajat panostavat häätöjen ehkäisyyn

Raportissa vertailtiin häätöjä vuokra-asuntokannan sisällä. Valtion tukemista vuokra-asunnoista häädettyjen määrässä ei ole 10 vuoden aikana merkittävää kehitystä. Koska asukasmäärä näissä asunnoissa on tippunut, häädettyjen osuus valtion tukeman vuokra-asuntokannan vuokralaisista on noussut noin 0,3 prosenttiin. Markkinavuokra-asunnoissa häätöjen osuus vuokraväestöstä oli hieman matalampi, noin 0,25 prosenttia. Viime vuonna markkinavuokra-asunnoista häädön sai 2600 henkilöä ja valtion tukemista vuokra-asunnoista 1500 henkilöä.

Valtion tukemia vuokra-asuntoja vuokraavat yleishyödylliset toimijat, kuten kuntien vuokrayhtiöt ja säätiöt, kantavat yhteiskunnallista vastuuta, joka näkyy asukasvalinnassa. Asunnot tarjotaan ensisijaisesti asunnon tarpeen perusteella, ei pelkästään vuokranmaksukyvyyn mukaan. Näissä asunnoissa asuu keskimääräistä enemmän pienituloisia, työttömiä ja matalasti koulutettuja henkilöitä, mikä edellyttää vahvaa panostusta häätöjen ennaltaehkäisyyn ja asumisen tukeen.

Häätöjen määrän kasvua on valitettavasti osattu odottaa.

Asumisneuvonnassa on havaittu, että taloudellinen selviytyminen on haastavaa monelle. Elinkustannusten kasvu ja heikko työllisyystilanne heijastuvat asukkaiden vuokranmaksukykyyn. Tilannetta on vaikeuttanut myös leikkaukset ja tiukennukset asumis- ja toimeentulotukeen.

Yleishyödylliset vuokranantajat toimivat omakustannusperiaatteella, jolloin häätöjen aiheuttamat taloudelliset menetykset vaikuttavat asuntokannan vuokratason ja päätyvät muiden asukkaiden maksettavaksi. Häätöjen välttäminen on siksi kaikkien asukkaiden ja vuokranantajien etu.

Vuokravelkoihin liittyvät ongelmat ovat yleisin syy häätöihin. Vuokralaisiin pyritään ottamaan yhteyttä nopeasti vuokranmaksuvaikeuksien ilmettyä ja tarjoamaan asumisneuvonnan tukea. Näin voidaan varhaisessa vaiheessa puuttua asumisen haasteisiin ja ehkäistä häätöriskiä johtava vuokravelkojen kertyminen.

Y-Säätiö

Maistraatinportti 1
00240 Helsinki
Y-tunnus 0623680-7
ysaatio.fi

Häätöjen ehkäisemiseksi tehdään jo paljon – yhteistyö ja varhainen tuki ovat avainasemassa

Vaikka häätöjen määrä on kasvanut, suunta on käännettävissä. Se edellyttää riittäviä resursseja, selkeitä tavoitteita ja yhteistä sitoutumista. Toimeentulo on turvattava kaikille ja tukea on tarjottava matalalla kynnyksellä sitä tarvitseville.

Asumisneuvonta on yksi vaikuttavimmista työkaluista häätöjen ennaltaehkäisyssä. Se tarjoaa apua esimerkiksi vuokravelkatilanteissa, asumishäiriöissä ja arjenhallinnan haasteissa. Neuvonnassa etsitään ratkaisuja ajoissa – ennen kuin ongelmat kriisiytyvät.

Yleishyödyllisten vuokranantajien lisäksi asumisneuvontaa tarjoavat Suomessa kunnat ja hyvinvointialueet sekä järjestöt ja säätiöt. Avustusta asumisneuvontaan myöntävät STEA ja Varke. Asumisneuvonnan avustuksia on leikattu viime vuosina, mikä on heikentänyt palveluiden kattavuutta ja vaikuttavuutta. Riittävien resurssien turvaaminen onkin olennaista, jotta ennaltaehkäisevä työ voi vastata kasvaviin tarpeisiin.

Uudet tiedot häätöjen kasvusta ja siihen vaikuttavista taustatekijöistä korostavat tarvetta yhteiseen panostukseen ennaltaehkäisevään työhön. Yhteistyötä on jo kehitetty viime vuosina – esimerkkinä tästä ovat 2023 ensimmäistä kertaa järjestetyt Vuokravelkapäivät, joissa on käsitelty muun muassa vuokravelkojen ja häätöjen ehkäisyä, asukkaiden taloustaitojen tukemista sekä ammattilaisten osaamisen vahvistamista.

Häätöjen kasvu pysäytettävä yhteisvoimin -kannanoton allekirjoittaneet:

Diakonissalaitos
Moniheli ry:n Katto-toiminta
Nuorisoasuntoliitto NAL ry
Rauman Seudun Katulähetys ry
Vailla vakinaista asuntoa ry
Rinnekodit Oy
Sininauhasäätiö
Y-Säätiö

Y-Säätiö

Maistraatinportti 1
00240 Helsinki
Y-tunnus 0623680-7
ysaatio.fi